

УДК 378.1

Ефективна організація наукової роботи як запорівка яківної підготовки сучасних фахівців

Ілля Дмитрієв,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємства,

Дмитро Горовий,

доктор економічних наук, професор,

Ксенія Горова,

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний автомобільно-дорожний університет

В умовах глобалізації та інтеграції наукової та освітньої системи України у світову перед вітчизняними вищими навчальними закладами постає завдання підвищення якості підготовки фахівців, що були б конкурентоспроможними на ринку праці в сучасних економічних реаліях. Це особливо стосується й спеціалістів економічного напрямку, оскільки вони повинні не тільки вміти застосовувати отримані знання на практиці, але й творчо підходити до вирішення складних завдань та своєчасно реагувати на швидкоплинні умови господарювання, застосовуючи увесь арсенал опанованих підходів та методів, здійснювати аналіз господарського середовища, розробляти нові економічні механізми ведення господарювання. Здобуті такі вміння, можливо, завдяки активній науковій роботі студентів протягом навчання.

Розвитку студентської наукової діяльності присвячена значна кількість праць діячів освіти. Проведені дослідження стосуються як науково-методологічних засад організації наукової роботи студентів, так і практичних рекомендацій щодо розвитку у студентів бажання та можливостей

залучатися до наукової діяльності. Так, В.П. Пішак, М.І. Кривчанська, М.О. Ризичук звертають увагу на важливість організації у вищому навчальному закладі наукових гуртків як угруповань, об'єднаних розробкою певної наукової проблеми, які дозволяють не лише отримати навички проведення наукових досліджень і практичної роботи, але й збільшити можливості творчого розвитку особистості [1].

Актуальність цього питання доводять І.О. Іваницький, Н.В. Гасюк. Автори відзначають високу соціальну адаптацію студентів-гуртківців, їх вміння доносити інформацію, триматися на публіці і володіти увагою аудиторії. Окрім цього, на заняттях у гуртківців закладається міцний фундамент наукового світогляду студента, створення у нього сучасного стилю мислення, а студентський науковий гурток зазвичай є першим та основним кроком для підняття по наукових сходинках [2].

В.І. Бабич пропонує здійснювати окремі практичні заняття навчального предмета «Вступ до фаху» у вигляді колової підготовки, метою якої є, по-перше,

навчити студентів готуватись до наукових доповідей з питань соціального здоров'я, по-друге, за рахунок отримання нових й цікавих відомостей підвищити цікавість до проблеми соціального здоров'я підлітків в цілому й, по-третє, сприяти умінню колективних дій у своїй мікрогрупі [3].

О. Чех досліджує мотивацію студентів до наукової діяльності та розвиток їх творчого потенціалу [4]. Н.М. Погребняк виділяє основні характеристики організації наукового процесу та розкриває основні рівні та формування готовності студентів до науково-дослідницької діяльності у вищому навчальному закладі [5].

На необхідності активізації наукової роботи студентів наголошує й вітчизняне законодавство. Згідно закону України «Про вищу освіту», одним з основних завдань вищого навчального закладу є забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності, що робить наукову роботу студентів невід'ємною частиною навчального процесу. Для реалізації цього положення у Законі підкреслено необхідність створення на базі кожного університету наукового товариства студентів, що має стати частиною системи громадського самоврядування навчального закладу. Законом також визначено, що наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. А основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу [6].

Тому на даний момент постає актуальне питання ефективної організації наукової роботи студентів у вищих навчальних закладах, що забезпечувала б якісну під-

готовку фахівців майбутнього покоління. Наукова діяльність студентів на факультеті управління та бізнесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету організована шляхом поєднання студентського самоврядування та керівництва з боку співробітників факультету (рис. 1).

В університеті створено Студентське наукове товариство, до складу якого входять студентські наукові товариства факультетів. Наукові товариства студентів згідно Закону України «Про вищу освіту» приймають акти, що регламентують їх організацію та діяльність; проводять організаційні, наукові та освітні заходи; популяризують наукову діяльність серед студентської молоді, сприяють залученню осіб, які навчаються, до наукової роботи та інноваційної діяльності; представляють інтереси студентів перед адміністрацією вищого навчального закладу та іншими організаціями з питань наукової роботи та розвитку академічної кар'єри; сприяють підвищенню якості наукових досліджень; сприяють обміну інформацією між молодими вченими та дослідниками; сприяють розвитку міжвузівського та міжнародного співробітництва; взаємодіють з Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук, науковими та науково-дослідними установами; виконують інші функції, передбачені положеннями про наукові товариства студентів.

Організація наукової діяльності студентів на факультеті управління та бізнесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

На кожній кафедрі факультету створено наукові гуртки, що відповідають профілю кафедр. На засіданнях гуртків студенти обговорюють між собою свої наукові наробітки, актуальні проблеми економіки та отримують поради від керівника гуртка. Крім того, за кожним студентом, починаючи з третього курсу навчання, закріплений науковий керівник, який з ним тісно співпрацює та координує його наукову діяльність.

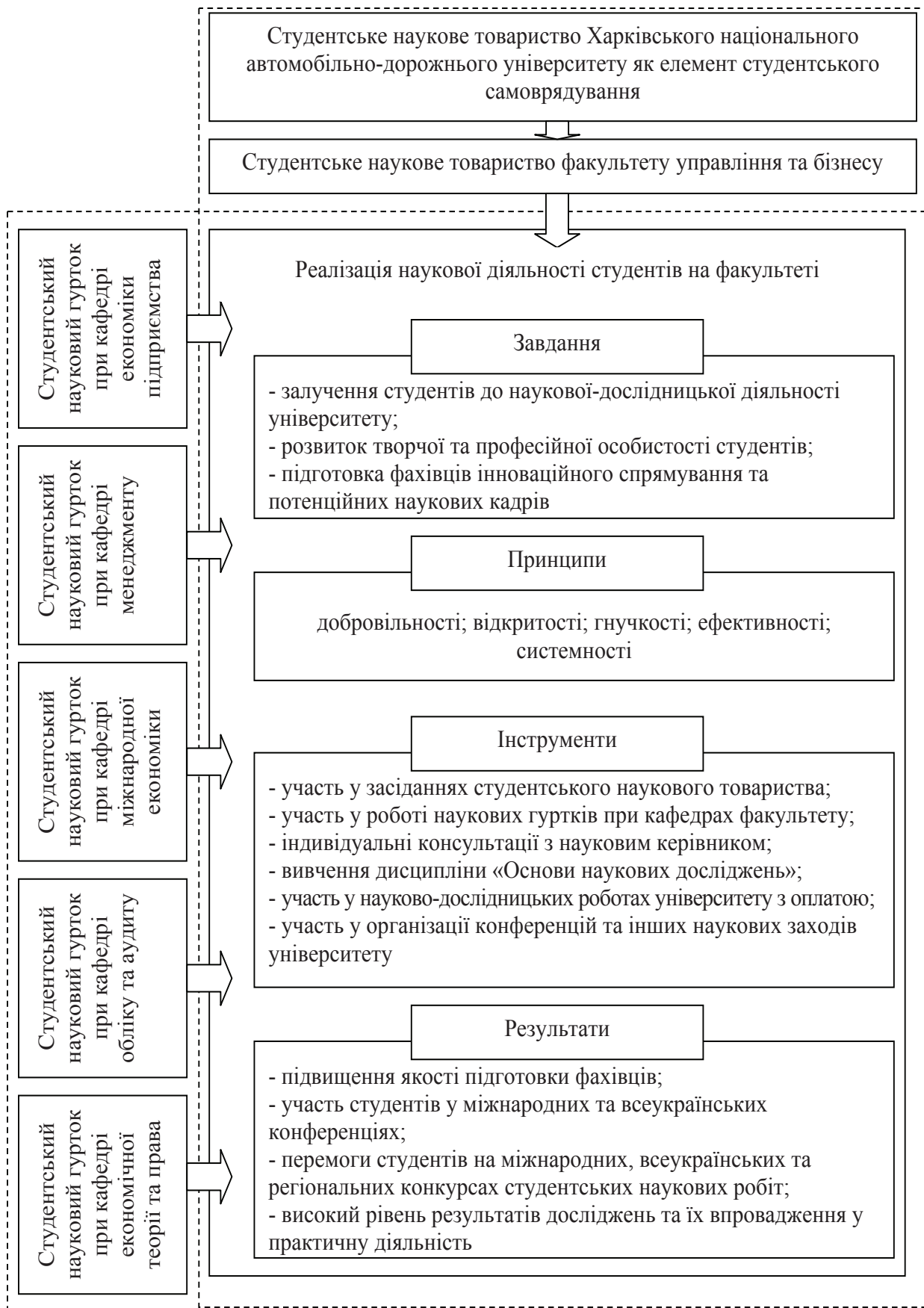

Рис. 1.

Це дозволяє як розвинути в студентів навички роботи в команді, так і застосовувати до них індивідуальний підхід. Теоретичні знання з організації наукової роботи студенти можуть отримати на заняттях з дисципліни «Основи наукових досліджень, яку внесено до навчального плану підготовки фахівців. Ефективність такого підходу до організації наукової діяльності студентів доводять її результативні показники (табл. 1). Більшість

студентів по закінченні навчання вже мають наукові публікації та досвід публічного виступу на науково-практичних конференціях. На високий рівень наукової підготовки студентів вказують їх перемоги на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конкурсах студентських наукових робіт. Так, минулого року 17 студентів стали переможцями Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (табл. 2).

Таблиця 1

Результати наукової діяльності студентів факультету управління та бізнесу

Показник	2010	2011	2012	2013	2014*
Кількість статей, опублікованих за участю студентів	201	415	432	304	256
в т.ч. самостійно	167	413	342	256	246
Кількість студентів-учасників наукових конференцій	436	701	512	622	641
з них переможців	47	88	109	116	75
Кількість студентів-учасників міжнародних наукових конкурсів	34	39	45	54	42
з них переможців	19	20	22	30	16
Кількість студентів-учасників всеукраїнських наукових конкурсів	39	36	44	44	45
з них переможців	22	20	26	23	16
Кількість студентів-учасників регіональних наукових конкурсів	29	23	26	37	45
з них переможців	7	7	6	11	6

* Дані представлені за січень — червень 2014 р.

Таблиця 2

Результати участі студентів факультету управління та бізнесу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт

Кафедра	Кількість поданих робіт на Всеукраїнський конкурс	Кількість студентів-авторів поданих робіт	Кількість студентів-учасників підсумкових конференцій	Кількість студентів-переможців, що отримали дипломи 1 ступеня	Кількість студентів-переможців, що отримали дипломи 2 ступеня	Кількість студентів-переможців, що отримали дипломи 3 ступеня
Економіки підприємства	30	34	14		2	12
Менеджменту	11	12	3	2		1
Обліку та аудиту	2	4				
Міжнародної економіки	2	4				
Всього ФУБ	45	54	17	2	2	13

Результати своїх досліджень студенти мають змогу апробувати на щорічних конференціях, що проводяться на базі факультету, а саме: Міжнародній науковій студентській конференції «Проблеми розвитку економіки підприємства: погляд молоді», Міжнародній науково-практичній конференції професорсько-викладацького складу, молодих вчених та студентів «Сучасні тенденції розвитку світової економіки», Міжнародній науко-

во-практичній конференції «Актуальні проблеми та сучасні тенденції облікового, аналітичного і фінансового забезпечення підприємств», та опублікувати у збірнику студентських наукових праць «Економічні перспективи».

Активна участь студентів у науковій діяльності університету підтверджує прагнення нового покоління фахівців до свого професійного розвитку та самовдосконалення.

Література

1. Пішак, В.П. Студентське наукове товариство як перша сходинка до формування творчого потенціалу науковця / В.П. Пішак, М.І. Кривчанська, М.О. Ризничук // Медична освіта. — 2014. — № 1. — С. 89–91.

2. Іваницький, І.О. Студентське наукове товариство як фундамент наукового світогляду студента / Іваницький І. О., Гасюк Н.В. // Світ медицини та біології. — 2011. — № 4. — С. 155–157.

3. Бабич, В.І. Деякі аспекти залучення студентів педагогічних спеціальностей до наукової діяльності в сфері соціального здоров'я сучасної молоді / В. І. Бабич // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. — 2013. — № 23(2). — С. 151–157.

4. Чех, О. Поштовх до початку наукової діяльності студентів-економістів: джерела мотивації та напрями усунення перешкод / О.Чех // Наук. праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — 2010. — Вип. 27. — С. 321–330.

5. Погребняк, Н.М. Основні рівні готовності студентів до наукової діяльності в сучасних умовах реформування вищої педагогічної освіти / Н.М. Погребняк // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. — 2013. — Вип. 39(1). — С. 233–238.

6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

20.09.2014